

УДК 631.1017.3(71):634; DOI: 10.31388/2519-884X-2018-38-139-146

Колокольчикова І.В., к.е.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
Kolokolchikovairina@gmail.com

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ КАНАДСЬКИХ ФЕРМЕРІВ НА РИНКУ ПЛОДОВО – ЯГІДНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Анотація. У статті досліджено міжнародний досвід канадських фермерів на ринку плодово-ягідної продукції. Мета дослідження: визначення місця країни та оцінка ресурсного потенціалу канадських фермерів; аналіз виробничого потенціалу фермерів Канади та основних напрямів державної політики підтримки сільськогосподарських товаровиробників. Результати дослідження дають можливість вибору окремих підходів ведення бізнесу, які можуть впровадити українські фермери в галузі садівництва. Це дозволить вітчизняним товаровиробникам визначитись з питаннями товарної, цінової, розподільчої, збутової та комунікаційної політики власних виробництв, обрати правильні стратегічні орієнтири та співпрацювати з державними установами над розробкою дієвих законодавчих програм підтримки та сприяння розвитку галузі садівництва, здійснення ефективної експортно-імпоротної політики.

Ключові слова: експорт, імпорт, ринок, кон'юнктура ринку, попит та пропозиція міжнародний ринок, маркетингове середовище, виробничий потенціал, фермерське господарство.

JEL code classification: L11

I. Kolokolchikova,
PhD degree, Associate Professor of Marketing Department
Tavria state agrotechnological university
Kolokolchikovairina@gmail.com

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF CANADIAN FARMERS TO MARKET FRUIT PRODUCTION

Abstract. Setting objectives. The necessity of the analysis of the international experience of export – import operations by farmers of Canada is proved. The aspects of work of the Canadian farmers in the world market of fruits and berries are investigated, the structure of commodity production of fruit, the place of Canada in production of a product, the sizes of the Canadian farms working in the field of gardening, the place of the state in regulation of policy of production and sale of fruit is defined. Canada is an agricultural country, which has the first place in the export of some agricultural products. The country also occupies an active place in the market of horticulture products. Marketing experience of production, sales and state regulation of market relations in the horticulture industry is a good example of finding ways to solve many problems of producers of Ukraine.

Objectives of the study. The results of the study reveal the main directions of solving the problems of farmers' access to international markets and the possibility of practical application of these approaches for Ukrainian enterprises. Purpose of research. The necessity of the analysis of the international practice of Canadian farmers in the fruit market. Studied global trends in the commodity structure of fruits in the world, the place Canadian farmers in fruit production, the estimated size of the production and composition of farm workers, the author analyzed the trends of state aid to farmers.

The purpose of the study: to determine the place of Canadian farmers in the world fruit production with the identification of the main factors that contributed to this and the search for practical application of all countries.

Research results. The market of fruit and berry products is developing very quickly. It is dynamic and constantly reflects structural changes due to the whim and final choice of potential consumers. Consumer requirements are the basis for planning the product range of enterprises in this direction. Canadian farmers show a good example of working in this market and approaches in the public sector support. The consolidated actions of the state, farmers and other market players make it possible to fully provide the domestic market with fruits and to offer these products to the world. Therefore, the practice of Canadian farmers in the international market of fruits and nuts gives a positive example to Ukrainian producers and the state as a whole.

Conclusions. *The results of the study will be successfully used by Ukrainian farmers specializing in the production of fruits and berries. Also positive is the experience of state regulation of the fruit market and areas of targeted assistance to Canadian farmers. This practice is quite possible to apply in Ukraine. In General, this will increase the production of fruits and berries both in the country and abroad. The trends of rapid decrease in import operations will continue, which will lead to strengthening of domestic positions of Ukrainian producers.*

Keywords: *export, import, market, market conditions, supply and demand international market, marketing environment, production potential, farming.*

Постановка проблеми. Ефективність виробництва сільськогосподарської продукції, в тому числі і плодово-ягідної, в першу чергу, залежить від виробника, його підходів до організації господарської та маркетингової діяльності. У розвинутих країнах фрукти виробляють фермери, які у виробничій діяльності гнучко підходять до вирішення питань асортиментної політики та впровадження нововведень. Тому тема вивчення міжнародного досвіду канадських фермерів у галузі садівництва, оцінка їх внутрішнього потенціалу та міжнародних позицій у світі має значення для моделювання бізнес культури на макро- та мікрорівні для українських підприємств, особливо для представників малого сектору: фермерських господарств та господарств населення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Міжнародним аспектам розвитку сільськогосподарства в світі та Україні присвячені праці відомих українських вчених: В.Амбросова, В.Андрійчука, П.Гайдуцького, М.Гладія, В.Зіновчука, І.Коновалова, В.Липчука, М.Маліка, П.Макаренко, В.Месель-Веселяка, О.Онищенко, П.Саблука, В.Юрчишина та ін. Світові тенденції розвитку плодово-ягідної галузі наведені у звітах глобальної статистики. Однак, розгляду питань розкриття внутрішнього потенціалу фермерських господарств – виробників плодів, а також факторів, які сприяють виходу на зовнішні ринки, приділяється недостатньо уваги. Тому вивчення питань міжнародного досвіду діяльності канадських фермерів на ринку плодово-ягідної продукції є об'єктом постійних досліджень та потребують подальшого вивчення з метою впровадження деяких підходів у діяльність українських товаровиробників.

Формулювання цілей статті. Сьогодні у світі збільшуються обсяги продажу фруктів та горіхів. З урахуванням попиту на продук-

цію, кожній з країн надаються додаткові можливості розширення кордонів ринку, освоєння нових сегментів та обмін досвідом в інноваційних підходах та новітніх технологіях у сільському господарстві. Такий міжнародний досвід передових країн заслуговує уваги та дослідження з метою пошуку загальних тенденцій та оцінки можливості практичного застосування в українському бізнес-середовищі.

Метою дослідження міжнародних позицій канадських фермерів на ринку плодово-ягідної продукції є визначення місця країни у світовому виробництві цієї продукції з виділенням основних факторів впливу.

Основними задачами дослідження є аналіз структури світового виробництва фруктів з урахуванням споживчих пріоритетів; оцінка позицій Канади, як виробника фруктів та горіхів на міжнародному ринку, та напрямки розвитку; характеристика розмірів виробництва продукції галузі садівництва канадськими фермерами; розгляд напрямів державної політики та засобів підтримки канадських виробників фруктів.

Виклад основного матеріалу. Ринок плодово-ягідної продукції розвивається дуже швидко. Він динамічний та постійно відображає структурні зміни через забаганки та кінцевий вибір потенційних споживачів. Вимоги споживачів – це основа планування товарного асортименту підприємств цього напрямку.

Світове виробництво плодово-ягідної продукції становить понад 750 млн.т. [11]. Структура товарної продукції постійно корегується. Лідерами-виробниками фруктів у світі є Китай, Індія, Бразилія, а європейським лідером є Іспанія. У топ-10 світових фруктів за даними 2017 р. входять: кавун, банани, яблука, виноград, апельсини, манго, мандарини, груші, ананаси, персики (табл. 1) [8].

Таблиця 1

Світове виробництво фруктів у 2017р.

№	Продукт	Кількість, млн. тон	Структура, %
1	Кавун	117,02	15,5
2	Банани	113,28	15,0
3	Яблуко	89,33	11,8
4	Виноград	77,44	10,2
5	Апельсин	73,19	9,7
6	Манго	46,51	6,2
7	Планти (банани з твердою, крохмалистою серцевиною)	35,06	4,6
8	Мандарин	32,79	4,3
9	Груші	27,35	3,6
10	Ананаси	25,81	3,4
11	Персики та нектарини	24,98	3,3
12	Лимони і лайм	17,35	2,3
13	Папайя	13,05	1,7
14	Слива і терен	12,05	1,6
15	Полуниця	9,12	1,2
16	Грейпфрут	9,07	1,2
17	Фінік	8,46	1,1
18	Авокадо	5,57	0,7
19	Хурма	5,43	0,7
20	Ківі	4,27	0,6
21	Абрикос	3,88	0,5
22	Вишня	2,32	0,3
23	Малина	0,80	0,3
24	Журавлина	0,68	0,2
	Разом	754,81	100,0

*Джерело: [11]

Представлена структура світового виробництва фруктів у 2017 р. свідчить про те, що перші три позиції у світі займає виробництво таких фруктів, як: кавун, банан та яблуко – відповідно 117,02млн.т, або 15,5%; 113,28тис.т або 15,0%; 89,33млн.т або 11,8%. Якщо розглядати якісну структуру плодово-ягідної продукції в розрізі зерняткових, кісточкових та ягід, то зрозуміло, що лідерами у виробництві є ягоди: кавун та виноград – 15,5% та 10,2%, відповідно; з зерняткових: яблука та груша – 11,8% та 3,6% у загальній

структурі; субтропічні цитрусові: банани, апельсини – 15,0% та 9,7%, відповідно; серед кісточкових: слива, абрикос – 3,6% та 1,6% відповідно.

Експорт – це обов'язкова складова виробничо-збутової діяльності виробників будь-якої країни. Експортні операції дозволяють товаровиробникам одержувати значні прибутки, розширювати межі ринку, освоювати нові сегменти. Динаміка країн-експортерів фруктів і горіхів та рейтинг країн-лідерів у цьому напрямі наведені в таблиці 2 [12].

Таблиця 2

Динаміка та рейтинг країн-експортерів фруктів та горіхів за 2013- 2017рр.

тис.дол.

№ п/п	Країни	2013	2014	2015	2016	2017	2017 до 2013, %
1	США	14533192	14858265	14459437	14054311	14876141	102,3
2	Іспанія	9259817	9266517	9032635	9058300	9353638	101,0
3	Мехіко	3401029	4082560	4613284	5549487	6652995	195,6
4	Нідерланди	5360300	5679320	4788933	5571169	6259187	116,8
5	Чилі	5349628	5568258	5273539	5952878	5547759	103,7
6	Китай	4171873	4318152	5161489	5484752	5336538	127,9
7	Італія	4069340	4107799	3796335	3924167	4162832	102,3
8	Туреччина	3969004	4327138	4355366	3872709	3940925	99,3
9	В'єтнам	2042339	2569169	3272227	4611877	3877050	189,8
10	Південна Африка	2640182	2834115	2917777	2887638	3388967	128,4
...							
37	Канада	574523	587688	658499	602037	585690	101,9
..							
77	Україна	138492	148247	154082	148222	195747	141,3
...							
	Разом	99914451	106036686	103127647	110749643	117372670	117,5

*Джерело: [12]

Представлений рейтинг країн-експортерів фруктів (табл. 2) свідчить, що перші 5 країн-лідерів це: США, Іспанія, Мехіко, Нідерланди та Чилі. Канада посідає 37 місце, Україна 77 місце.

Зовнішньоторговельні відносини Канади спрямовані на США, далі на Японію, і тільки потім на країни Євросоюзу. Останнім часом значну роль набули відносини з країнами Латинської Америки.

Канада – одна з найрозвиненіших країн у світі. За забезпеченістю природними ресурсами і особливостям природних умов Канада не поступається іншим країнам. Сільське господарство цієї країни перебуває на найви-

щому рівні, воно є достатньо диференційованим. Завдяки великому асортименту агропродукції сільськогосподарські виробники мають значні переваги на міжнародному ринку та гарантовані прибутки. Робота в сільському господарстві Канади дуже затребувана – на ній зайнято більше 15% активного економічно населення всієї країни.

Основою сільськогосподарських підприємств є високоспеціалізовані фермерські господарства. Як і в американських фермерів, в Канаді управління ними здійснюється досвідченими спеціалістами. Ферми в країні є сімейним бізнесом (табл. 3) [4].

Таблиця 3

Питома вага фермерських господарств за віковими групами Канади, 2011 та 2016 рр.

Фермери за віковою групою	Структура за 2011р.,%	Структура за 2016р., %
Менше 35 років	8,2	9,1
Від 35 до 54 років	43,5	36,3
55 років і старше	48,3	54,5
Всього фермерів	100,0	100,0

*Джерело: [14]

Питома вага фермерських господарств за віковими групами (табл. 3), свідчить про на-

ступну тенденцію. Молоді фермери, які займаються виробництвом сільськогосподарської продукції, становлять 8,2% та 9,1% в структурі відповідно за 2011 р. та 2016 р. У 2011 р. фермерів від 35 до 54 років та фермерів за віком більше 55 років було практично однаково – 43,5% та 48,3% відповідно. Станом на 2016 р. тенденція змінилась. Незначно зросла кількість фермерів до 35 років – на 0,9% та фермерів за віком більше ніж 55 років – до 54,5%.

Сільськогосподарські угіддя Канади дорівнюють 70млн.га. У степових провінціях ро-

зташовані зернові господарства, м'ясововняне вівчарство і м'ясне скотарство. У Квебеку і Онтаріо вирощують насінневу картоплю і розвивають молочне тваринництво. Британська Колумбія і Нова Шотландія славиться плодівництвом. Внутрішні потреби Канади повністю забезпечені всіма видами продукції. До того ж вона ще є великим експортером практично усіх видів сільськогосподарської продукції [7]. Загальна площа канадських ферм та площа ріллі за 1921 – 2016 рр. представлена в таблиці 4 [14].

Таблиця 4

Загальна площа ферм та площ ріллі Канади 1921-2016р.р. млн.акр.

Рік	Загальна площа	Площа ріллі	Площа ріллі в загальній площі, %
1921	140,9	50,0	35,5
1931	163,1	58,3	35,7
1941	173,6	56,3	32,4
1951	174,0	62,2	35,7
1956	173,9	62,9	36,2
1961	172,5	62,4	36,2
1966	174,1	69,0	39,6
1971	169,7	68,8	40,5
1976	169,1	70,0	41,4
1981	162,8	76,5	46,9
1986	167,6	82,0	48,8
1991	167,4	82,8	49,4
1996	168,2	86,3	51,3
2001	166,8	89,9	53,9
2006	167,0	88,7	53,1
2011	160,2	87,3	54,5
2016	158,7	93,4	58,8

*Джерело: [14]

З представленої динаміки загальних площ ферм (табл.4) видно, що їх розміри за досліджуваний період збільшилися від 140,9 млн. акр. у 1921 р. до 158,7 млн. акр. у 2016 р. Питома вага ріллі в загальній площі станом на 2016 р. дорівнювала 58,8%, що на 23,3п.п. більше ніж у 1921 р.

Основні виробники плодово-ягідної продукції зосереджені у Британській Колумбії і Новій Шотландії. Сприятливі природно-

кліматичні умови, високоспеціалізовані ферми та висококваліфіковані кадри дають можливість виробляти фрукти та горіхи не тільки для власного виробництва, а й на експорт.

Загальна площа багаторічних насаджень у 2016 р. становила 134,7 тис. га, що на 6,7% більше ніж аналогічний показник 2011 р. (табл.5) [14].

Таблиця 5

Загальна площа фруктів, ягід та горіхів

Площа	2011 р.	2016 р.
Кількість фермерських господарств, од.	205730	193492
Загальна площа багаторічних насаджень - акрів	312041	332812
- гектарів	126278	134684

*Джерело: [14]

Загальна кількість фермерських господарств за останні роки зменшилась на 5,9%, а загальна площа багаторічних насаджень навпаки збільшилась на 6,6%, тобто спостерігається тенденція укрупнення ферм.

Багаторічні насадження Канади представлені як зернятковими так і кісточковими культурами, однак більша частина – це насадження ягід (табл. 6) [14].

Таблиця 6

Площа насаджень окремих видів фруктів та ягід Канади за 2011 та 2016р.

Площа багаторічних насаджень, тис.акр.	2011	2016	2016 до 2011, %	
Чорниця	175,1	196,0	a.	111,9
Яблуко	45,1	43,6	b.	96,7
Виноград	30,0	31,2	c.	104,0
Журавлина	15,2	18,1	d.	119,0
Полуниця	11,1	10,1	e.	90,9
Персик	7,8	6,6	f.	84,6
Малина	7,4	5,6	g.	75,7
Солодка вишня	4,8	5,4	h.	112,5
Ірга ольхолисна	3,0	2,8	i.	93,3
Кисла черешня	2,8	2,6	j.	92,8

*Джерело: [14]

Найбільші площі багаторічних насаджень у канадських фермерів відведені під чорницю та виноград – 196,0 тис. акр. та 31,2 тис. акр. у 2016 р. відповідно (табл.6). Така тенденція виробництва ягід спостерігається у всьому світі, тому і впливає безпосередньо на товарну пропозицію продукції садівництва канадських фермерів. Серед зерняткових на першому місці – яблука – 43,6 тис. акр.

Успішне виробництво плодово-ягідної продукції на національному ринку та вихід на світовий рівень досягається завдяки взаємодії всіх складових ринку, а саме: виробників, держав у вигляді законодавчого поля та програм підтримки, ринкової інфраструктури, інших представників ринку, які формують та впливають на зміну попиту та пропозиції цього продукту.

Серед суб'єктів ринку на товаровиробни-

ків значно впливає держава, як фактор маркетингового макросередовища. Ефективна політика, яка спрямована на підтримку та коригування дій агровиробників на ринку сільськогосподарської продукції, в тому числі і при виробництві продукції садівництва, підтримує бізнес та галузі в цілому та дає необмежені можливості для розвитку цього напрямку

Сільське господарство Канади в особі товаровиробників, а саме фермерів, отримує значну державну підтримку (щороку цей показник варіюється у межах 6-8 млрд. дол.), хоча вона в рази менша, ніж у країнах ЄС. Втім, такі низькі показники завдячують унікальній канадській системі державної монополії на закупівлю сільськогосподарської продукції під назвою «управління поставками». Спеціально створені державні компанії

регулюють пропозицію цих товарів на ринку, контролюючи внутрішнє виробництво та обмежуючи імпорт за допомогою високих мит, що можуть сягати 200% [6].

Така система, з одного боку, дає можливість Канаді уникнути прямого субсидування сектору, а з іншого – шкодить споживачам, адже через державне регулювання ціни на кінцевий продукт у Канаді вищі, ніж в інших країнах від 30% до 300%. Таким чином, покупці з власної кишені високими цінами підтримують національного виробника [6].

Збут канадських агропродуктів відбувається на більш-менш ринкових умовах, хоча для фермерів створена спеціальна кредитна установа Farm Credit Canada. Крім того, у країні діє з десяток провінційних та федеральних програм підтримки виробників сільськогосподарської продукції, серед яких: короткострокові кредити до 400 тис. дол. під низький відсоток із частковим покриттям процентів; державні кредитні гарантії на купівлю землі агропризначення; добровільний механізм гарантованих цін закупівлі; пільгове страхування урожаю від природних катаклізмів та погодних умов; фінансова підтримка просування продукції за кордоном (до 50 тис. дол. на одне підприємство на рік); екстерна фінансова підтримка під час надзвичайних ситуацій [13].

Свою роль держава бачить також у розвитку науки, тому щорічно інвестує кошти у різні дослідження в галузі сільського господарства. У плодово-ягідній галузі кошти

спрямовуються на виведення нових сортів, у тому числі з метою впровадження органічного виробництва; удосконалення технологій зберігання плодів та ягід, їх додаткової обробки з метою збільшення терміну зберігання, стійкості до пошкоджень під час перевезень тощо. Крім цього, новий федеральний бюджет передбачає вкласти протягом 2016-2021 рр. 500 млн. дол. у розширення швидкісного доступу до мережі Інтернет у віддалених регіонах країни, що необхідно для нормального функціонування сучасної сільгосптехніки [6].

Висновок. Завдяки диференційованому підходу до виробництва продукції, постійному впровадженню нововведень, своєчасному реагуванню на загальні світові тенденції щодо побажань кінцевих споживачів, канадські фермери стійко витримують ринкову конкуренцію на міжнародному ринку. Хоча у експортних операціях щодо фруктів Канада посідає лише 37 місце, її добре знають по інших продуктах і тому з пошаною ставляться до всієї продукції. Велику роль у досягненні такого успіху відіграє держава, яка не тільки дає державну допомогу та кошти під цільові програми розвитку, а й слідкує за кон'юнктурою ринку з метою уникнення збитковості національного виробництва та субсидування власних виробників. Такий досвід є корисним і для України, яка тільки виходить на міжнародні горизонти та має значний виробничий потенціал щодо розвитку галузі садівництва.

Список літератури:

1. Горьовий В. П., Монографія. Фермерство України: теорія, методологія, практика - К., 2007. ННЦ "Інститут аграрної економіки", - 540 с.
2. Економіка та організація промислового садівництва України: монографія / [Шестопаль О.М., Рульєв В.А., Кондратенко П.В. та ін.]; за ред. О.М.Шестопалья. – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 334 с.
3. Колокольчикова І.В. Роль малих форм господарювання в забезпеченні продовольчої безпеки держави. Бізнес – Навігатор Науково – виробничий журнал. – Херсон: Редакційно – видавничий центр МУБіП. – 2013. - №3 (32). С. – 93 – 98.
4. Колокольчикова І.В. Міжнародні позиції американських фермерів як експортерів плодово-ягідної продукції Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – Мелітопольська типографія «Люкс». 2018. - № 2 (38). С. – 91-98.
5. Новак Л.П. Державне регулювання та підтримка галузі промислового садівництва/ Л.П. Новак / URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua>
6. Світові моделі підтримки сільського господарства URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2012230-svitovi-modeli-pidtrimki-silskogo-gospodarstva.html>
7. Сільське господарство Канади URL: <http://faqukr.ru/biznes/101230-silске-gospodarstvo-kanadi.html>
8. Усі світові ягідні тенденції. Пропозиція - Головний журнал з питань агробізнесу URL: <https://propozitsiya.com/ua/usivitovi-yagidni-tendenciyi>
9. Classification Of The Fruits Marketing Essay. URL: <https://www.ukessays.com/essays/marketing/classification-of-the-fruits-marketing-essay.php>
10. CBI Trade Statistics: Fresh Fruit and Vegetables in Europe. URL: https://www.cbi.eu/sites/default/files/market_information/
11. Global production of fruit by variety 2016. The Statistics Portal. URL: <https://www.statista.com/statistics/>

12. Faostat. FAO Statistical Yearbooks . URL: <http://www.fao.org/faostat>
13. FCC Ag Economics Trade Rankings Report 2018 URL: <https://www.fcc-fac.ca/fcc/knowledge/ag-economist/trade-rankings-report-2018-e.pdf>
14. Statistics Canada. Fruits, berries and nuts URL: <https://www.statcan.gc.ca/eng/start>

References:

1. Horovy V. P.(2007). Monohrafiia. Fermerstvo Ukrainy: teoriia, metodolohiia, praktyka. K. NNTs "Instytut aharnoi ekonomiky" - 540p.
2. Ekonomika ta orhanizatsiia promyslovoho sadivnytstva Ukrainy: monohrafiia (2010). [Shestopal O.M., Ruliev V.A., Kondratenko P.V. ta in.]; za red. O.M.Shestopalia. K.: NNTs IAE, 334p.
3. Kolokolchykova I.V.(2013) Rol malykh form hospodariuvannia v zabezpechenni prodovolchoi bezpeky derzhavy. Biznes – Navihator Naukovo – vyrobnychi zhurnal. – Kherson: Redaktsiino – vydavnychi tsestr MUBiP. №3 (32) - p.p. 93 – 98.
4. Kolokolchykova I.V.(2018) Mizhnarodni pozytsii amerykanskykh fermeriv yak eksporteriv plodovo – yahidnoi produktsii. Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnoho ahrotekhnolohichnoho universytetu (ekonomichni nauky). – Melitopol: Vyd – vo Melitopolska typohrafiia «Liuks». № 2 (38). p.p. 91-98.
5. Novak L.P. Derzhavne rehuliuвання ta pidtrymka haluzi promyslovoho sadivnytstva/ L.P. Novak / URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua>
6. Svitovi modeli pidtrymky silskoho hospodarstva URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world>
7. Silske hospodarstvo Kanady URL: <http://faqkr.ru/biznes>
8. Usi svitovi yahidni tendentsii. Propozytsiia - Holovnyi zhurnal z pytan ahrobiznesu URL: <https://propozitsiya.com/ua/usi-svitovi-yagidni-tendenciya>
9. Classification Of The Fruits Marketing Essay. URL: <https://www.ukessays.com/essays/marketing/classification-of-the-fruits-marketing-essay.php>
10. CBI Trade Statistics: Fresh Fruit and Vegetables in Europe. URL: https://www.cbi.eu/sites/default/files/market_information/
11. Global production of fruit by variety 2016. The Statistics Portal. URL: <https://www.statista.com/statistics/>
12. Faostat. FAO Statistical Yearbooks . URL: <http://www.fao.org/faostat>
13. FCC Ag Economics Trade Rankings Report 2018 URL: <https://www.fcc-fac.ca/fcc/knowledge/ag-economist/trade-rankings-report-2018-e.pdf>
14. Statistics Canada. Fruits, berries and nuts. URL: <https://www.statcan.gc.ca/eng/start>